

Idrottsprogram för Lunds kommun 2024–2030

Beslutsinstans	Beslutsdatum	Giltighetstid	Diarienummer
Kommunfullmäktige	2023-12-12	2030	KS 2022/0408

Innehållsförteckning

1	Inledning	2
1.1	Om idrottsprogrammet	2
1.2	Genomförande, uppföljning och aktualisering.....	2
2	Programförklaring.....	3
3	Utvecklingsområden och mål	3
3.1	Ett sunt idrottsliv	4
3.2	Ett schysst idrottsliv.....	5
3.3	Ett smidigt idrottsliv	7
3.4	Ett skickligt idrottsliv	8

Omslagsfoto: Simon Eriksson Tenman

1 Inledning

1.1 Om idrottsprogrammet

Idrottsprogrammet anger den strategiska inriktningen för arbetet med idrott i Lunds kommun under perioden 2024–2030. Programmet är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera Lunds kommuns vision, men det bidrar också till att förverkliga och konkretisera den nationella idrottspolitiken. Idrottsprogrammet ska också vara vägledande i kommunens samverkan med aktörer utanför kommunens organisation, till exempel civilsamhälle, näringsliv och universitet. Tillsammans med nationella, regionala och övriga lokala styrdokument ska idrottsprogrammet vara ett redskap för medarbetare, beslutsfattare och samverkansparter i utvecklingen av idrott i Lunds kommun. Centralt för genomförandet är fortsatt dialog både inom den kommunala organisationen och med externa samverkansparter.

1.2 Relaterade styrdokument i Lunds kommun

Det finns andra övergripande styrdokument i Lunds kommun som har beröringspunkter med idrottsprogrammet. Framför allt gäller detta:

- Biblioteksprogram för Lunds kommun
- Grönprogram för Lunds kommun (med tillhörande Friluftstrategi)
- Kulturprogram för Lunds kommun
- LundaEko. Lunds kommuns program för ekologisk hållbar utveckling
- Lund skapar framtidens evenemang och möten. Evenemangs- och mötesstrategi för Lunds kommun
- Lunds kommuns program för social hållbarhet (med tillhörande handlingsplaner som till exempel Handlingsplan för barnets bästa)
- Lunds kommuns översiktsplan
- Näringslivsprogram för Lunds kommun
- Ungdomsprogram för Lunds kommun

1.3 Genomförande, uppföljning och aktualisering

Lunds kommuns nämnder och styrelser är ansvariga för att genomföra och beakta de delar av programmets utvecklingsområden och mål som berör dem i den strategi- och planeringsprocess som resulterar i kommunens ekonomi- och verksamhetsplan (EVP). På detta sätt integreras programmet i verksamhetsplaneringen och kostnaderna för att uppnå målen i programmet kopplas till den interna budgetprocessen. Uppföljning av programmet sker inom ramen för kommunens ordinarie uppföljningsprocess. Som övergripande ansvarig för

verksamhetsområdet ansvarar kultur- och fritidsnämnden för att genomföra dialog och aktiviteter med övriga nämnder och styrelser för fördjupad samverkan. En aktualitetsprövning av programmet kommer att ske under 2027.

2 Programförklaring

Idrottsprogrammet ska skapa möjligheter för alla i Lunds kommun att utöva aktiviteter, uppleva, uttrycka sig, utvecklas och umgås. Detta har ett egenvärde samtidigt som det skapar mervärden som livskvalitet, bildning, gemenskap, trygghet och ett demokratiskt samhälle. Lunds kommuns kultur- och fritidsliv ska präglas av delaktighet, inflytande och medskapande. Det ska vara tillgängligt för alla oavsett bakgrund och förutsättningar och vara långsiktigt hållbart, det vill säga tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina.

Idrott för skojs skull

Idrottens många mervärden är oomtvistade. Dess samhällsnytta är väl belagd. Men likväl är det i idrottens egenvärde som idrottsprogrammet tar sin utgångspunkt. Idrott ska helt enkelt vara skoj. Annars uppstår inga mervärden. Idrott för skojs skull.

Lunds kommuns idrottsliv som ett ekosystem

I ett ekosystem samspelar organismer med varandra och med omgivningen utifrån platsens specifika livsvillkor. I Lunds kommuns idrottsliv sett som ett ekosystem samspelar olika aktörer av olika storlek med varandra utifrån de specifika förutsättningar som Lunds kommun har. På så sätt kan Lunds kommuns idrottsliv ses som ett organiskt system av platser, lokaler, aktörer samt stöd- och samverkansformer som tillsammans möjliggör utövandet och upplevelsen av idrott. Organisationen Lunds kommun fungerar som möjliggörare och har på så vis en central roll för att skapa en livskraftig miljö i form av ett väl fungerande samspel i Lunds kommuns idrottsliv som ekosystem. Genom att tillföra näring i form av stöd och bidrag och genom att tillhandahålla lokaler och ytor för idrott borgar organisationen Lunds kommun för att idrottens ekosystem i Lunds kommun ska vara livskraftigt.

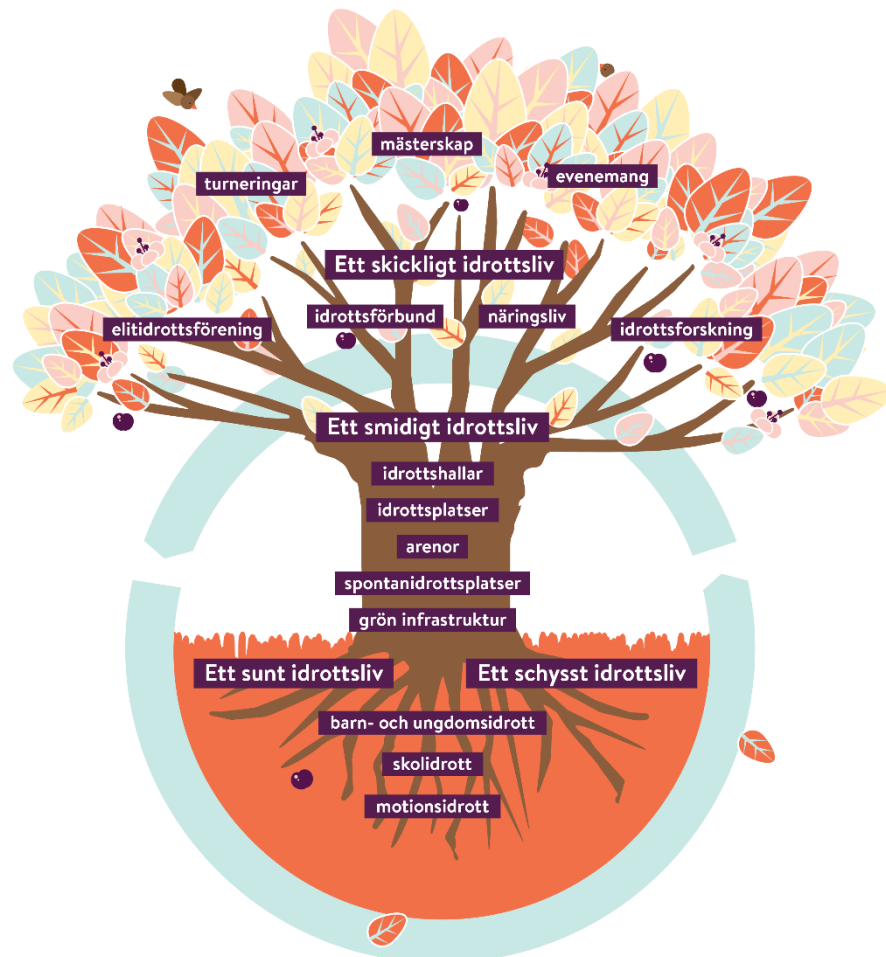
3 Utvecklingsområden och mål

Under perioden 2024–2030 prioriterar Lunds kommun följande fyra utvecklingsområden för idrottsverksamheten:

- Ett sunt idrottsliv

- Ett schysst idrottsliv
- Ett smidigt idrottsliv
- Ett skickligt idrottsliv

Varje utvecklingsområde är kopplat till ett mål. Illustrationen nedan visar hur utvecklingsområdena utgör olika delar av idrottslivets ekosystem.

3.1 Ett sunt idrottsliv

Betydelsen av fysisk aktivitet för människans fysiska, psykiska och sociala välbefinnande och livskvalitet är väl belagd. I synnerhet har kunskapen om effekten av fysisk aktivitet för den psykiska hälsan stärkts i takt med nya forskningsrön. Detta är särskilt relevant i Lunds kommun där den psykiska ohälsan hos unga har identifierats som en stor utmaning. Potentialen att främja fysisk, psykisk och social hälsa är också stor i målgruppen äldre. Medverkan i idrottslivet kan för äldre förebygga sjukdom och olyckor. Den möjlighet till gemenskap och fysisk aktivitet som idrotten erbjuder är viktig för alla åldrar och idrottslivet behöver anpassas så att det finns möjlighet för var och en att delta på sina egna villkor hela livet.

Den gemensamma utomhusmiljön är för många en attraktiv plats för idrottande. Ökade möjligheter att idrotta utomhus i sitt närområde skapar också fler möjligheter för lundabor som vill gå från stillasittande till rörelse. I Lunds kommuns östra kommundelar finns det många naturområden med goda förutsättningar för utövande av idrotts- och friluftsliv. En ökad tillgänglighet till friluftslivet i Lunds kommun ökar därmed också lundabornas välbefinnande och livskvalitet.

I barnkonventionens anda behöver idrottslivet arbeta för att ge alla barn och unga möjlighet till hälsosamma vanor, gemenskap och personlig utveckling. Genom att erbjuda dessa skyddsfaktorer bidrar Lunds kommun aktivt i arbete för att begränsa skadeverkningarna av alkohol, narkotika, droger, tobak och spel om pengar (ANDTS). Idrott och rörelse bör vara ett självklart inslag i barn och ungas vardag och närmiljö. Trygga miljöer som utmanar människans rörelserikedom och fysiska förutsättningar, stärker självförtroendet och motivationen till att vara aktiv genom hela livet.

Idrott ska kunna utövas på olika sätt, till exempel som spontanidrott i närområdet, varierad idrott under och i anslutning till skoldagen samt i form av engagemang i idrottsföreningar på fritiden. Det ska finnas möjlighet att prova på och kombinera olika idrotter. Ambitionen ska vara att alla barn och unga ska vilja fortsätta idrotta under hela uppväxten utifrån den ambitionsnivå och med den inriktning som barnet eller den unga själv önskar.

I Lunds kommun finns ambitiösa miljömål. Idrottslivet är en del av samhället och har därför också en självklar roll i kommunens miljöarbete. Miljöarbete inom idrottslivet innefattar till exempel hållbara materialval och transporter samt miljövänlig drift av anläggningar och ytor.

Mål: I Lunds kommun ska idrotten skapa livskvalitet hela livet.

Utvecklingsområdet präglas av:

- livslångt idrottande
- tillgängligt friluftsliv
- ekologisk hållbarhet
- skyddsfaktorer för beroende, skadligt bruk och ohälsa

3.2 Ett schysst idrottsliv

Barns och ungas deltagande i föreningsidrotten i Sverige har minskat under de senaste åren. Framför allt är det flickorna som lämnar föreningsidrotten tidigare än förut, men även de unga pojkarnas deltagande minskar – negativa trender som även präglar Lunds kommuns

idrottsliv. Vissa grupper deltar också i lägre utsträckning i föreningslivet, till exempel barn och unga med en svagare ekonomisk situation, utrikesfödda tjejer, unga hbtq+-personer och barn och unga med funktionsnedsättningar. Därför behöver Lunds kommun stärka arbetet med jämlikhet och jämställdhet i idrottslivet.

Lunds kommun har en stark tradition av ett barnrättsarbete och ett ungdomspolitiskt arbete i framkant och har också utsett sig till en Männskliga Rättigheter-stad (MR-stad), vilket innebär ett systematiskt arbete med mänskliga rättigheter i Lunds kommun. Att barnkonventionen sedan 2020 är lag ses av flera idrottsforskare som en möjlighet att vända den nedåtgående trenden vad gäller barns och ungas deltagande i föreningsidrotten. Forskning visar till exempel att ett alltför ensidigt tävlingsfokus inte är i linje med barnkonventionens värnande om barnets bästa utan i stället ofta leder till tidig utslagning inom idrotten. Forskning visar också att barns och ungas delaktighet i och inflytande över sitt idrottande, utifrån barnkonventionens grundprincip om barns rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad, skapar förutsättningar för att fler barn och unga stannar kvar längre i föreningsidrotten. Därför behöver Lunds kommun även stärka arbetet med inflytande och delaktighet i idrottslivet.

Frågar man barn och unga direkt om idrott visar undersökningar också att de vill ha större inflytande över sitt idrottande. Lusten och glädjen i att röra sig och använda kroppen är betydligt viktigare än att vinna matcher och tävlingar. Undersökningar visar även att unga blir alltmer värderingsstyrda. Ungas intresse att påverka sitt eget liv och samhället runtomkring växer. Att fånga upp detta intresse och engagemang, till exempel genom idrottsföreningar som engagerar sig i lokalsamhället, är därför även en ytterligare möjlighet för idrottslivet att öka barns och ungas deltagande.

Begreppet *Physical literacy*, eller rörelseförståelse, handlar om att främja motivation, självförtroende, fysisk kompetens, kunskap och förståelse för rörelser i syfte att uppmuntra människor att vara fysiskt aktiva genom hela livet. På samma sätt som vi lär oss att läsa och skriva behöver vi lära oss grundläggande rörelser som barn. Genom att utveckla vår rörelseförståelse ökar både förmågan och lusten att delta i idrottsaktiviteter.

Mål: I Lunds kommuns idrottsliv ska alla kunna vara med och vara delaktiga.

Utvecklingsområdet präglas av:

- jämlikhet och jämställdhet

- inflytande och delaktighet
- rörelseglädje och rörelseförståelse
- engagemang i lokalsamhället

3.3 Ett smidigt idrottsliv

Idrottens egenvärde bygger på glädjen att få röra sig i organiserad eller oorganiserad form. Allt fler uppskattar möjligheten att idrotta och motionera när man vill, var man vill och med vem man vill. Fler individer väljer idag att aktivera sig utanför idrottsrörelsen. Att vistas i naturen och i motionsspåren blir alltmer populärt och olika motionslopp eller kommersiella arrangemang lockar allt fler människor. I ett mer och mer digitaliserat samhälle ökar utövandet av e-sport, vilket håller på att omdefiniera idrotten som begrepp, och nya former av träning växer fram, som till exempel onlineträning och digitala träningsspel. För att skapa förutsättningar för ökad fysisk aktivitet och minskat stillasittande är det viktigt att följa dessa förändringar i omvärlden och vara öppen för nya former av idrotter. All fysisk aktivitet, oavsett form, främjar en bättre folkhälsa och livskvalitet för lundaborna.

Barn har särskilt behov av trygga ytor att röra sig på. För vuxna är det ofta en självklarhet med rörelsefrihet, men barn och unga kan vara begränsade av trafik och andra verksamheter. Bostadsnära tillgänglighet till aktivitetsytor är därför extra viktig för att öka barns och ungas spontana rörelse. Att tillhandahålla anläggningar som inbjuder till spontanidrott och stödja eller samordna öppen verksamhet utan krav på föransökan, utrustning eller avgifter för att delta kan vara ett sätt för kommunen och den organiserade idrotten att samverka för en ökad fysisk aktivitet. Prova på-koncept har visat sig vara något som lockar barn och unga samtidigt som verksamheten har en viktig funktion att fungera som sluss eller brygga till den organiserade idrotten.

Lunds kommun behöver tänka långsiktigt för att möta allmänhetens och föreningslivets behov av idrottslokaler och miljöer för fysisk aktivitet. Det omfattar dels underhåll och utveckling av befintliga lokaler och anläggningar, dels skapandet av nya i olika stadsdelar och på landsbygden. Lokaler och anläggningar ska vara utformade och anpassade efter föreningslivets behov och den individuella idrottarens utveckling inom sin idrott. De ska vara öppna och tillgängliga för alla i syfte att få fler aktiva och dessutom vara optimalt och effektivt utnyttjade under tider då det finns efterfrågan. Det ska vara enkelt för föreningar och andra aktörer att söka bidrag och boka anläggningar samt att ha en god och enkel kommunikation med Lunds kommun. Stödformerna ska vara anpassade till samhällets och idrottens utveckling i strävan att hitta

strukturer och former så fler invånare vill vara aktiva och tillhöra gemenskapen i civilsamhället.

Riksidrottsförbundet har konstaterat att föreningslivet behöver hitta sätt att sänka trösklarna. Det ska vara enkelt att starta nya föreningar och enkelt att kunna komma in i redan befintlig verksamhet genom instegsnivåer som är utformade efter deltagarens erfarenhet. Samtidigt behöver medborgaren få kännedom om möjligheter och utbud när det gäller vilka idrottsaktiviteter som erbjuds genom god kommunikation.

Mål: I Lunds kommun ska det vara smidigt och lätt att idrotta och driva förening.

Utvecklingsområdet präglas av:

- behovsanpassade lokaler och ytor för idrott
- sänkta trösklar till idrottslivet
- organiserad och egenorganiserad spontanidrott
- smidiga strukturer för stöd och service

3.4 Ett skickligt idrottsliv

Idrottens roll i samhället är mångfasetterad. Förutom att vara en lustfylld aktivitet att utöva som dessutom bidrar till att stärka folkhälsan bidrar den också till underhållning och skickliga utövare blir ofta förebilder för många barn och ungdomar i deras idrottande. Publika idrottsarrangemang bidrar såväl till att stärka kommunens attraktionskraft som att skapa gemenskap och att inspirera till egen aktivitet. När detta organiska kretslopp fungerar väl på alla nivåer kan man säga att det finns en bra balans i idrottens ekosystem.

Under 2000-talet har tränings- och tävlingstillfällena för många idrotter ökat allt lägre ner i åldrarna, vilket har skapat svårigheter för barn och unga att kombinera flera idrotter samtidigt. Forskning visar att tidig specialisering i alla avseenden motverkar både hälsa och prestationsutveckling. Att vara involverad i flera idrottsgrenar i ung ålder och successivt öka graden av specialisering i takt med åldern ger större möjligheter även till idrottslig framgång. Forskning visar att satsning på bredden i unga år, att behålla så många som möjligt så länge som möjligt i föreningslivet, också skapar framgångsrika elitmiljöer. Lunds kommuns elitidrottsliv har en stor bredd i dubbel bemärkelse. Det är framgångsrikt inom många olika idrotter och framgången kan delvis tillskrivas en satsning på breddidrott för en långsiktig elitidrott.

Från samhället ställs mer och mer krav på att idrottsföreningar ska kunna leverera service, resultat och effektivitet. Detta medför en professionalisering då föreningar måste ha mer utbildad personal och

expertis inom sitt område för att möta dessa krav. Samtidigt är den svenska idrotten uppbyggd som en folkrörelse och drivs av ideella ledares engagemang och kompetens. Genom att skapa forum för inspiration, erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling för ledare och tränare stärks förutsättningarna för både breddverksamheten och elitverksamheten inom idrotten.

Specialistidrottsförbunden ställer särskilda krav på de arenor och lokaler som ska användas för elitidrott. Att i planeringen av nya arenor och lokaler för idrott, där det är önskvärt och möjligt, försöka möta dessa krav så att de blir anpassade för både bredd- och elitverksamhet gör att det inte byggs in begränsningar för den sportsliga utvecklingen av idrottslivet i Lunds kommun.

Att möta de ökade kraven på professionalisering av idrotten både när det gäller kompetensutveckling och arena- och anläggningsutveckling kräver samverkan mellan flera aktörer. Att etablera plattformar för samverkan mellan aktörer inom de olika samhällssektorerna – kommun, region, universitet, näringsliv, föreningsliv – ökar förutsättningarna för att idrottslivet i Lunds kommun ska kunna bedriva verksamhet på allra högsta nivå.

Mål: I Lunds kommuns idrottsliv ska eliten vara bäst tack vare bredden.

Utvecklingsområdet präglas av:

- samspel mellan bredd och elit
- arrangemangs- och arenautveckling
- samverkan och nätverkande
- kompetensutveckling